

Jakob Carpov

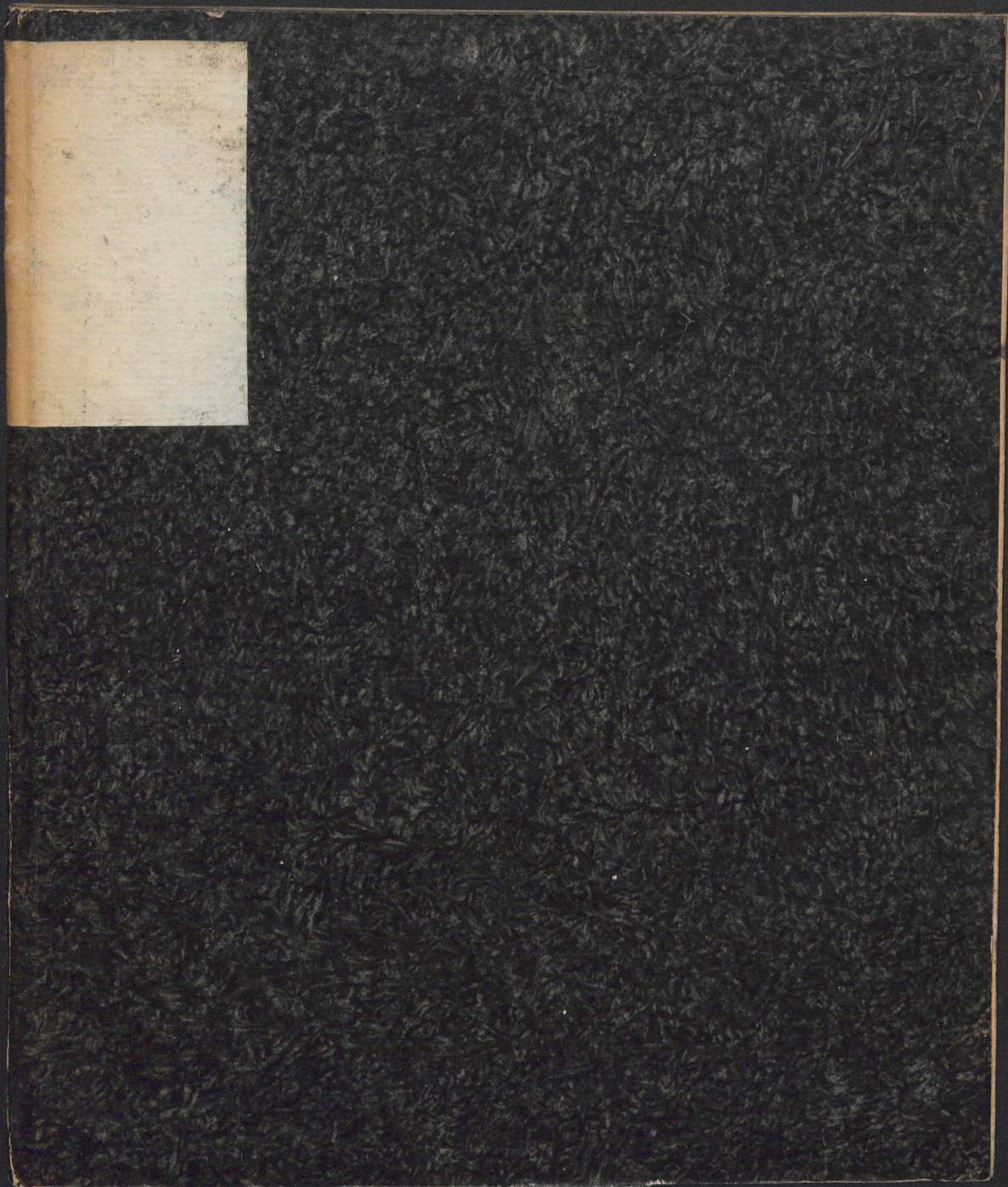
M. Iacobi Carpovii III. Gymnasii Vinariensis Directoris Math. P. P. ... Meditatio De Vestitv Christi Redivivi Hoc Est Von der Kleidung Christi nach seiner Auferstehung

Vinariae: Apvd Sigismvnd. Henric. Hoffmannvm, 1755

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1853511471>

Druck Freier Zugang

207

52-7.

L.C. - 1431.

M. IACOBI CARPOVII

ILL. GYMNASII VINARIENSIS DIRECTORIS MATH. P. P.

REGIAE BORVSSICAE ACADEMIAE SCIENTIARVM

ET LITTERARVM ELEGANTIORVM

MEMBRI

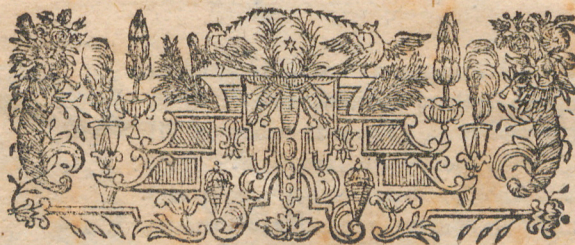
MEDITATIO

DE

VESTITV CHRISTI REDIVIVI

HOC EST

Von der Kleidung Christi
nach seiner Auferstehung.

VINARIAE,

APVD SIGISMVND. HENRIC. HOFFMANNVM,

MDCCLV.

h

22. A

2

M. JACOBI CARPOVIT

REGIALE UNIVERSITÄT ROSTOCK
FACULTÄT MEDICINAE
DE FINE ANATOMIAE
ET PHYSIOLOGIAE
HISTORIAE

MEDITATIO

DE

VERSTIV CHRISTI MEDICINA

HOC EST

Don der Medizinischen Fakultät

und ihrer Subordinirten

VIRIARIE

UND SIGISMUND HENRIC HOTTMANN

MDCCLV

N

LECTORI CHRISTIANO

S.

I.

um sacra Scriptura cognitionis Christi, quam *Scriptura sa-*
 dius Paulus omnibus præfert reliquis Phil. *era mentio-*
 III. 8, radix et fons sit, eadem et naturam *nem facit ve-*
 Christi duplicem, et officium triplex, et sta- *stimentorum*
 tum gloriæ pariter ac humilitatis, tanquam *Christi,*
 diuerfos Christognosias ramos aut riuos, expli-
 cat. Sed non perstans in iis, quæ ad salutem
 nobis cognitu necessaria, identidem illa eorum
 quoque mentionem facit, quæ, licet remotiora
 a salute, menti tamen sciendi cupidæ satis faciunt, eamque oblectant.
 In quorum censum si vestimenta Iesu, Seruatoris meritissimi, referam,
 haudquaquam a veritate alienum me esse, arbitror.

A 2

II.

II.

neque tantum
verorum,

Vestimentorum Christi Scriptura tam veteris, quam noui fœderis mentionem facit, neque eorum tantum, quæ vere gessit, sed etiam illorum, quibus in visionibus ornatus adparuit. Vt breuiter priorum mentionem faciam, Iacobus vates: *Is* (Schilo, i. e. Iesus), inquit Gen. XLIX. 11, *lauabit vino vestem suam, et pallium suum sanguine vuarum*, largam effusionem sanguinis Christi in vestes eius, tempore passionis magnæ futuram, indicans (Theol. Reu. T. III. § 340). Deinde Dauides non tantum *diuisionem vestium Christi* inter carnifices prædixit Ps. XXII. 19, sed Messiam, ecclesiæ sponsum, describit etiam a vestimentis Ps. XLV. 9: *Myrrha et santalis* (aloe) *castaque omnia vestimenta tua*; quasi diceret: oleo lætitiæ Deus te præ sociis tuis vnxit tam largiter v. 8, vt balsama, myrrhæ, aloë atque castia, in omnia vestimenta tua a capite defluerint, eamque ob causam hæc tam suauem spargant odorem, vt ipsa mera balsama esse videantur. Similiter elegans colloquium Christi cum ecclesia de vestibus ipsius exhibet Iesaias c. LXIII. 1. sqq. dum ecclesia quærit: *quis hic veniens ex Edom Bozra, madefactus vestibus, iste decorus veste sua, peregre agens amplitudine virium suarum?* Messias autem respondet: *ego, qui loquor iuste, sufficiens ad seruandum*. Cumque iterum interrogaret ecclesia: *quare rubidus es vestibus tuis, et vestimenta tua vt calcantis in torcularis lacu?* respondebat iterum Messias: *torcular calcaui solus, nam ex populis nullus vir* (potuit certare) *mecum; sed calcaui eos ira mea, et conculcaui eos excandescencia mea: ita inspersus est* (sanguis) *cuiusque robustissimi illorum vestimentis meis, et omnes vestes meas contaminavi*. Quod totum colloquium ad passionem Seruatoris, quem vates modo sub calcantis torcular, modo sub victoris imagine exhibet, quorum ille vuarum rubro succo, hic hostium sanguine in vestibus maculatur, se refert. Sed Scriptura noui fœderis etiam vestimentorum Christi, ne de fasciis, sine dubio tritis vilibusque, quibus *infans est inuolutus*, dicam Luc. II. 7. 12, mentionem fecit triplici occasione, quarum prima est mulier, quæ in mensruis erat continuis, altera gloria Christi in monte, extrema passio. Mulier, continuo profluuio sanguinis loco menstrui laborans, morbum suum palam profiteri ex verecundia sexus dubitans,

santa

tanta fidei virtute prædita erat, ut ex contactu *simbrici vestimenti Christi sanatum se iri*, crederet, euentu fidei ipsius respondente Matth. IX. 20-22. Marc. V. 25-34. Luc. VIII. 43-48. In monte cum Christus gloria perfunderetur, splendore corporis vestimenta ipsius penetrante, *vestimenta illius fiebant candida, vii, lux* Matth. XVII. 2. et sicut nix adeo, ut nullus fullo in terra sic dealbare queat Marc. IX. 3, et *fulguri similia* Luc. IX. 29. Sed his *vestimentis*, quæ testes quasi gloriæ Christi fuerant, flagellandus is nudabatur Matth. XXVII. 28, et in locum supplicii ducendus, dento induebatur Matth. XXVII. 31. Marc. XV. 20, ut facilius a populo nosceretur; eademque tandem, post Christum in crucem sublatum, militibus carnificibus in cruenti laboris præmium cedebant, ita tamen, ut in *tunicam* interiorem *insutilem*, a pia forsan muliere vel ipsa matre olim Christo dono datam, fors proiceretur Matth. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII. 34. Ioh. XIX. 23. 24, idque secundum vaticinium Davidis Ps. XXII. 19. Denique ne commemorem vestes alienas, Christo in ludibrium impositas, modo *albam* vel splendidam Luc. XXIII. 11, modo *coccineam* vel *purpuream* Matth. XXVII. 28. 31. Marc. XV. 17. 20. Ioh. XIX. 2. 5, Scriptura etiam mentionem facit *lintheorum pretiosorum*, quibus corpus eius mortuum, et *vitta*, cui caput inuoluebatur, consuetudine Iudæorum ita ferente Matth. XXVII. 59. Marc. XV. 46. Luc. XXIII. 53. XXIV. 12. Ioh. XIX. 40. XX. 5. 6. 7. Enim vero litteræ sacræ non tantum vestes Christi veras, sed eas etiam, quibus in visionibus ornatus apparuit, commemorant. Iohannes Iesum videbat *ἐν πνεύματι* indutum *veste prolixa* ad maiestatem indicandam, et *cingulum* more orientalium *circa mammæ cingulo aureo* Apoc. I. 13, et alio tempore *indutum veste rincta sanguine* Apoc. XIX. 13, ad recordationem passionis eius cruentæ; quemadmodum eandem sanguinis in vestes Christi adspersionem prædixerant Iacobus Gen. XLIX. 11, et Iesaias c. LXIII. 1. seqq. Pertinent huc etiam apparitiones vel visiones quædam veteris fœderis. Nam *vir ille, indutus veste lini tenuissimi*, qualis erat pontificis maximi Leu. VI. 3. XVI. 4. 23, et *atramentario instructus, ad fidos Dei adsecras signo notandas, ut ab interfectione securi essent*, Ez. IX. 2. sqq. sine dubio est Christus, sacerdos summus, sanguine suo notans fideles, ne in perditionis societatem cum

incredulis veniant. Pariter *vir, veste linea et Zona aurea ornatus* Dan. X. 5. seqq. XII. 6. 7. est Christus; quemadmodum ex prædicationis et simili Christi forma Apoc. I. 13. seqq. docent interpretes. Quominus autem huc referam visionem Iesaiæ c. VI. 1. obstat, quod Iehouam Trinunum vati ibidem adparuisse, arbitrer (Theol. Rev. T. III. §. 711. Schol.).

III.

*Institutum
auctoris.*

Quamuis autem Scriptura vestimentorum, quæ Christus in terra gessit, modo per modum vaticiniorum aut visionum, modo per relationem historicam mentionem faciat, de vestibus tamen Christi, ex morte resuscitati, et passim ad seclis suis adparentis, fileat. Vnde mirari non conuenit, interpretes Scripturæ etiam plerumque hoc argumentum prætermittere, lectoresque dubios, quid de illis sentiendum aut statuendum sit? relinquere. Cum præstet autem, in hac quoque, licet minus ad salutem necessaria, doctrina animum non suspensum gerere, æquor intentatum experturus, in præsentia *de vestibus Iesu rediuiui* disputabo.

IV.

*Qui corpus
gerit spiri-
tuale nullis
eget vestibus.*

Ante omnia autem hoc loco tenendum est, Christum post resurrectionem nullis vestibus eguisse. Nimrum vestibus homo cum ad corpus ab iniuriis tempestatibus, frigore, calore, vento, pluvia, tuendum, sicque seruandum, tum ad pudorem obuelandum, ne prauarum libidinum semen spargat nuditas, porro ad sexus atque ordinis diuersitatem indicandam, denique ad ornandum corpus, vitur. At nulla istarum rationum in eis, qui corpore gaudent spiritali, quale Paulus describit 1. Cor. XV, 42. seqq. locum inuenit. Non enim egent vestibus, ut ab iniuriis tempestatibus corpus seruent, quia corpus spirituale per se incorruptibile et immortale 1. Cor. XV. 42, nec istis tempestatibus incommodis amplius obnoxium est Apoc. VII. 16; neque pudoris velandi causa, quia quorum corpus spirituale est, illi non amplius generant Luc. XX. 35. 36, ob eamque causam neque licitus, neque illicitus adpetitus coeundi amplius iis inesse potest; neque ad sexus, aut ordinis diuersitatem indicandam, quia, quod ad prius, licet in illis diuersitas sexus non tollatur (Theol. Rev. T. III. §. 1452.), nulla tamen

tamen eius amplius, generatione sobolis cessante, ratio habetur, et quod ad posterius atinet, ipsis hominum ordinibus ob mutatam eorum conditionem cessantibus, vestium diuersitate eos significari, non opus est; neque denique ad ornatum, quia fulgentibus et perfectis corporibus vestes dedecori potius essent, quam ornatui. Itaque corpus spirituale nullis amplius indiget vestimentis. Ex quo factum est etiam, vt *Elia*, curru equisque igneis in cælum adscendenti, *pallium* in terram exciderit 2. Reg. II. 13. Nam cum in ipso transitu e terra in sedem beatorum corpus eius terrestre in spirituale transmutaretur, siquidem *corruptio non consequitur hereditatem incorruptibilitatis* 1. Cor. XV. 50. § 1, nullis amplius vestimentis opus habebat.

V.

Itaque certum et exploratum est, nullis vestimentis eum egere *Quare nec amplius, qui corpore spirituali donatus est (§. 4.).* Enim vero cum *Christus redi- uis illis* Iesus Seruator e morte in vitam reuocaretur, corpus naturale, quod *eguit.* in terris et cruce gesserat, in spirituale commutabatur (Th. Reu. T. II. §. 660.), quod in cælum secum sumpturus erat, et in sede beatorum nunc gerit 1. Cor. XV. 49. Itaque Iesum rediuiuum nullis amplius vestimentis eguisse, in aperto est. Id quod perinde se habet ac de cibo et potu, quo pariter ipsi post reditum in vitam ob corpus gestum spirituale opus amplius non fuit.

VI.

Iesus resuscitatus adseclis suis repetitis vicibus, vt de resurrectione *Christus redi- uis non ad-* nis veritate conuictissimi redderentur, comparebat; quarum adparitio- *uius non ad-* num licet aliquas tantum sacræ litteræ commemorent, longe plures *paruit linteis* tamen factas esse, veritati est consentaneum (Theol. Reu. T. II. §. 684. Sch. 2.). Sed quæras nunc: *an, quia Christus rediuius vesti-* bus amplius non egebat, *nudus adseclis suis adparuerit?* Si picto- *rum phantasia ætiosis testimonium præberet, nudum adseclis suis* rum phantasia *adparuisse Christum, dicendum esset. Pingunt enim rediuiuum Iesum* toto corpore nudum, licet ita, vt corpus eius ex parte tegat linteum *informe, imago linteï feralis, cui mortuus inuolutus fuerat; pariter* ac si linteum illud ex sepulcro secum tulerit. At quanquam *pictoribus atque poetis*

quidlibet audendi semper fuit æqua potestas,

vti dixit HORATIUS de art. poet. v. 9. 10, fictio tamen pictorum a veritate nos dimouere non debet. Linthea Christi feralia pariter ac vitta post resurrectionem eius in sepulcro vacuo deprehendebantur Ioh. XX. 5. 6. 7. Luc. XXIV. 12. Non igitur Iesus resurgens linthea feralia secum ex sepulcro tulit; ex quo fit porro, vt haudquaquam lintheis feralibus ex parte testus sectatoribus suis rediuius adparuerit.

VII.

neque tamen
toto corpore
nudus.

An igitur, inquis, toto corpore nudus Christus ab iis visus est, quos adparitione sua dignabatur? Non equidem arbitror. Post resurrectionem Christus corpus quidem spirituale gerebat (Theol. Reu. T. II. §. 660); attamen in forma corporis naturalis pristina conspiciendum se præbuit; quod nisi sic se habuisset, nec apostoli ex forma faciei et habitu corporis eum denuo agnouissent, nec iple vulnera manuum, pedum laterisque conspicienda et tangenda præbere potuisset, quod tamen factum est Ioh. XX. 20. 27. Luc. XXIX. 39. 40. Enim vero in forma corporis naturali hominem aduultum versari inter homines terricolæ toto corpore nudum, præcipue in conspectu sexus alterius, contra honestatem et decorum est. Nam ipsa natura duce et magistra, tenenda est hæc verecundia, vt partes corporis verendas, nisi necessitas denuationem exigat, obtegamus; quemadmodum bene scripsit CICERO off. l. I. c. 35: *que natura occultauit, eadem omnes, qui sana mente sunt, remouent ab oculis*; et iterum: *nos naturam sequamur, et ab omni, quod abhorret ab ipsa oculorum auriumque comprobatione, fugiamus*. Neque obest, quod calices beati in sede caelesti, mares feminaeque, versentur nudi. Nam dispar eorum ac terricolarum est conditio, dum in illis, vtpote non amplius concumbentibus Luc. XX. 35. 36, conspectus nuditatis non æque, ac in his, libidinis incitamentum excitat. Itaque si Iesus rediuius maribus feminisque toto se corpore nudum conspiciendum præbuisset, prouti non discipulos tantum adfclasque alios, sed Mariam Magdalenam etiam aliasque piæ mulieres eum conspexisse legimus Ioh. XX. 14. Marc. XVI. 9, Matth. XXII. 9. 10, contra honestatem atque decorum illud pugnasset. Sanctissimo vero tale quid tribuere, cui non religioni sit? Itaque Iesus rediuius nudus ab hominibus, quibus se conspiciendum præbuit, conspectus non est.

IIX.

Sed dicas forsan: si in cruce Christus ab vniuersa turba conspectus fuerat toto corpore nudus (tam inhumaniter enim carnifices Romani cum cruciariis agere solebant, vt quidquid illi gererent vestium, id sibi in laboris præmium vindicarent): quidni etiam rediuius toto corpore nudum se conspiciendum præbuisset adseculis suis? Noli autem, quæso, tempora admodum diuersa confundere. In cruce quia Christus per carnificum violentiam vestibus priuatus fuerat, vestitum illum conspici vel nudum, ex arbitrio ipsius non pendebat; volebatque Christus illam denudationis contumeliam perferre ad peccata hominum, nuditate etiam commissa, expianda. At vero aliter se res habebat post resurrectionem Christi. Quemadmodum enim tunc nulla amplius nuditas expiatoria sufferenda erat: ita ex arbitrio Christi, nudusne conspiceretur, an vestitus, pendebat. Quare honestatis causa non voluisse eum conspici in terra nudum, existimandum est.

Solutio dubii.

IX.

Idem colligere datur ex variis adparitionibus, quas sacri scripto res memorant. Primo loco Christus adparebat Mariæ Magdalena, quæ Christum hortulanum, eum sine dubio, cuius operæ et fidei hortus creditus fuerat, in quo Christum sepeliuerant, putabat Ioh. XX. 14. 15. XIX. 41. 42. Quomodo vero Maria Magdalena Christum pro hortulano habere potuisset, si illum toto corpore conspexisset nudum? Putasne, hortulanum toto corpore nudum ambulasse in horto, in quem cuilibet liber accessus erat? Itaque vestitu hortulani potius inducunt Christum Mariæ Magdalena visum esse, credendum est. Pariter cum duo discipuli, Emauntem proficiscentes, Iesum conspicerent, et colloquium in via cum ipso haberent, viatorem illum et peregrinum esse, arbitrabantur Luc. XXIV. 15. 16. 18. 28. 29. Sed nullus viator, toto corpore nudus, in via regia ambulat. Quare in hac adparitione Christum gessisse habitum viatoris, necesse est. Cui non obstat, cum Lightfootus, Christum in scholaris forma adparuisse discipulis Emaunticis, quippe quos erudiat in via, et pro quibus gratias agat ad mensam, perhibet in Horis Hebr. ad d. l. Nam scholaris etiam potest peregrinator esse; ne dicam, Christum sic quoque nudum

*Vestitum**Christum re-**diuium fuis-**se, docent ad-**paritionum**exempla.*

dum conspectum non fuisse. Addo adparitionem tertiam. Cum Iesus rediuuius decem discipulis conspiciendum se praberet ipso resurrectionis die, *territi, spiritum se videre, arbitrabantur* Luc. XXIV. 37. Sed non facile, credo, ad hanc opinionem delapsi essent, nisi talis Christi adparentis habitus fuisset, quali angeli spiritusue alio tempore se conspiciendos praeberant. At vero recentissime et ipso huius adparitionis die duo angeli ad sepulcrum Christi conspiciendos se adseclis Christi praeberant *vestibus candidis et fulgentibus* Matth. XXVIII. 3. Marc. XVI. 5. Luc. XXIV. 4. Ioh. XX. 12. Quare tali etiam candida fulgentique veste Christum comparuisse decem discipulis, verisimile est. Id quod pariter statuendum est de adparitione sequente Ioh. XX. 26. Porro cum Iesus ad mare Genesareth se septem discipulis ostenderet Ioh. XXI. 1. seqq. quis crediderit, eum in littore atque in conspectu omnium stetitisse toto corpore nudum? Gessit igitur potius habitum, peregrino homini conuenientem; vnde factum etiam, vt a principio discipuli eum non agnoscerent. Denique vt nouissimae adparitionis mentionem faciam, in caelum Christus adscensus vndecim discipulos ex vrbe ducebat secum Bethaniam in montem oliueti Luc. XXIV. 50. Act. I. 12. Sed nudum Christum ducem discipulorum per plateas vr- bis in tanto hominum confluxu, quantum vr- bis frequentia et celebri- tas ferebat, fuisse, ab omni specie veritatis abhorret. Vestitum igitur Christum rediuuium adparuisse adseclis suis, adparitionum exempla docent luculentissime.

X.

*Christus redi-
uius diuerso
habitu con-
spectus fuit.*

Interea quia Christus rediuuius modo sub hortulani, modo sub viatoris, modo sub angeli, modo sub alia figura se conspiciendum prae- buit (S. 9.), vestes, quibus indutus adparuit, non semper eiusdem formae, sed personae, quam agebat diuersis temporibus, respondentes fuisse, colligendum est. Hinc *ἐν ἑρέσῃ μαγφῆς*, quam fuerat prima, Christus discipulis duobus in agro adparuisse dicitur Marc. XVI. 12.

XI.

*Iesus rediui-
us non gessit*

Vnde igitur Iesus rediuuius accepit, aut sumpsit vestes, quibus indutum se hominum conspectui obiecit? Ante omnia hoc loco notan- dum

dum est, non eum gessisse illas vestes, quibus ante passionem et mortem, ut suis, usus fuerat. Pro more enim Romanorum, hæc in laboribus ^{vestes suas} crucienti præmium cesserant militibus, carnificibus Christi Ioh. XIX. 23. 24, qui proinde domini illarum facti erant. Quare licet ex iniusta cade in vitam restitutus Iesus repetere illas iure suo potuisset, repetiisse tamen, nullo modo credibile est; idque eo minus, quia is ne quidem adspectu suo hostes dignatus est Act. X. 40. 41. Cui accedit, quod, si priores vestes suas Iesus rediuius gessisset, semper eadem vestimentorum eius fuisset figura; quam vero variam diuersamque fuisse, demonstratum est (S. 10.).

XII.

Sed repetis quæstionem: unde Iesus rediuius vestimenta accepit? Si vestimenta Iesu rediuiui fuerunt naturalia, qualia nos quidem ^{naturales,} gerimus, aut illa mercatus est, aut ut commodatum, aut dono accepit; præter quæ membra nullum aliud cum veritatis specie dicitur, quia neque vestimenta inueniuntur facile, multoque minus furtum cogitare fas est. Quod si vero Christus rediuius vestimenta, quibus adparuit, aut mercatus est, aut ut commodatum, aut dono accepit, vel solo die resurrectionis suæ modo vestimenta hortulani, modo scholaris viatoris, modo angeli aut emere, aut ut commodatum, aut dono accipere debuit; qualia vero negotia terrestria longe maioribus intento exaltati Christi animo indigna fuerunt; ne dicam, vestes angelicas nullibi venales esse, nec a quoquam mortalium aut commodari, aut dari posse. Sed hoc quoque perpendatur, quæso. Cum Iesus Nazarenus rediuius conspiciendum se præberet Mariæ Magdalenz, prima hæc erat, bene mane facta, adparitio Marc. XVI. 9. Ioh. XX. 14. Comparebat autem Mariæ Magdalenz sub forma hortulani. Quod si igitur hortulani vestes aut emisset, aut ut commodatum, aut dono accepisset a quoquam, hic Christum Maria Magdalena vidisset prior, ob eamque causam prima omnium non fuisset adparitio, quæ Mariæ Magdalenz contingebat. Neque quidquam ad rem facit, si Christum in ipso exitu a sepulcro a custodibus visum esse ante adparitionem, quæ Mariæ Magdalenz contigit, dicas. Nam ab his Iesum vestes accepisse aut pretio, aut dono, aut ut commodatum, nemo nisi sensibus orbis, dicet.

dicet. Quoniam igitur Iesus rediuuius nec pretio, nec dono, nec vt commodatum accepit vestes, quibus se conspiciendum præbuit, vestes illas naturales non fuisse, sequitur. Itaque nec male scripsit IOH. MARCK in Hist. exaltat. Iesu l. 1. c. 9. §. 18: *Nobis nimis profecto ludicrum et ineptum videtur, quod NIC. GVRTLERVS scribit, ante suam apparitionem primam Dominum iuisse forte Bethaniam ad Lazarum aliumue amicum ad petenda sibi indumenta, quibus contactus appareret. Quod et ipse monitus in Addendis vanissime excusauit, coniecturas has dicens innocuas, profectas a studio inquirendi in abdita vel ignota quæuis, pertinentia ad Christum rediuuium.*

XIII.

*sed formauit
sibi vestes per
creationem
secundam.*

Quid igitur tandem de vestimentis Iesu rediuuii sentiemus? Accipe, lector, sententiam meam et pondera. Quemadmodum Christus olim in ipso humilitatis statu per materiæ transmutationem ex aqua vinum Ioh. II. 7. 9, et panem piscesque multiplicans Ioh. VI. 11. 13, ex aëre, aut quacunque sub manibus existente materia panem piscesque fecerat; ac veluti is etiam post resurrectionem prunas positas ad littus maris et piscem impositum et panem adpositum fecerat Ioh. XXI. 9. ex aëre vel quacunque materia alia *); siquidem ex nihilo panes illos et pisces et prunas factos esse, cur, materia præexistente, dicamus, ratio nulla est: sic ipsum rediuuium eodem modo sibi vestes facere potuisse, dubitatione caret. Sed non potuit tantum, sed etiam fecit. Nam quia Iesus rediuuius vestitus adparuit (§. 7. seqq.), nec tamen gessit vestes suas priores (§. 11.), nec aliunde accepit naturales (§. 12.), nil superest, nisi vt dicamus, eum vi omnipotentia et per miraculum vestes sibi creasse. Creauit eas sibi autem vel ex nihilo, vel ex materia præexistente inhabili, e. g. aëre, vel ex habili,

*) De loco hoc postremo scribit MARCKIVS in Histor. exalt. Christi l. 1. c. 13. §. 4: *Sive ille apparatus (prunæ positæ et piscis impositus et panis) aliunde fuerit adductus mirabiliter, siue ex materia alia inhabili potius, quam ex nihilo productus. Sed prius illud membrum locum non habere, arbitror. Nam aliunde adducta aliis erepta fuissent; quod minus consentaneum veritati est.*

habili, ab aliis sibi suppeditata. Sed non ex materia habili, ab aliis sibi suppeditata, quia hoc perinde esset, ac si ipsas vestes naturales accepisset ab aliis; quod remouimus (§. 12.); neque ex nihilo, quia, materia vbique præexistente, ex nihilo creare corpus, est sine ratione agere; quod in Christum sapientissimum non cadit. Itaque ex materia præexistente inhabili, v. g. aëre, Christus rediuius sibi vestes creauit, vel quod idem valet, aërem vel quamcunque materiam aliam in formam vestium, quibus conspici voluit, redegit. At vero productio entis ex materia inhabili dicitur creatio secunda (El. Theol. nat. §. 917.). Fit igitur, vt Iesus rediuius sibi vestes formauerit per creationem secundam. *)

XIV.

Simile ex parte exemplum habemus in angelis. Angeli enim, resurrectionis Christi nuntii, Matth. XXVIII. 3. Marc. XVI. 5. Luc. XXIV. 4. Ioh. XX. 12. pariter ac illi, qui post ascensionem Christi discipulis eius in monte oliueti adstabant, *candidis splendentibusque vestibus* cernebantur A&. I. 10, etiamsi angelis proprie vestes non sint. Hi igitur vti vi facultatis in corpus, nec tantum in exteriora eius, sed etiam in interiora particulasque eius subtiles, quas ipsi penetrent, diuidant, componant, mutant, agendi, ex aere, vel quacunque alia materia vestes, certe figuram externam vestium, vt corpus, DEO iubente vel permittente, sibi formare potuerunt et formarunt; nisi forte, eos propria sua corpora subtilia in formam figuramque corporis humani æque ac vestium ad tempus redeigisse, dicas (Th. Rev. T. I. §. 1154.): quid dubitas, Iesum rediuium, Deum omnipotentem, in carne manifestatum, eodem modo sibi vestes, certe vestium figuram externam, parare potuisse, prout ipsi libuerit? Enim vero ad exemplum angelorum allegatum forsan quisquam excipiat, non potuisse angelos ex aere, aut

B 3

alia

*) VOSSIVS in Harmon. Euangel. I. 3. c. 4. §. 3. p. 387. quærens: unde Iesus rediuius habuerit vestes? responder: nempe illas vel creauit ipse, vel aliunde sumserat: vt respondet Iustinus Martyr, siue sub Iustini nomine incertus quispiam, responsione ad Orthodoxos CXVI. Vides igitur nunc, Lector, quodnam huius disiunctiue membrum, et quomodo capiendum sit.

alia materia inhabili sibi vestes, certe formam vestium externam, formare, quia hæc sit creatio secunda (El. Th. N. §. 917), quæ vires angelorum excedat. Quam vt remoueam dubitationem, ante omnia morneo, ad creationem secundam pertinere non tantum, vt res ex materia inhabili, sed etiam vt, mediante hac, ex nihilo producat (El. Th. N. §. 917). At vero quanquam forsitan angelus ex aere, vt materia inhabili, formam vestium externam, non tamen is materiam ipsam inhabilem, vtpote præexistentem et olim a Deo creatam, ex nihilo produxit; ex aduerso Christus λόγος non solum ex materia inhabili sibi vestes formauit rediuius, sed etiam olim materiam inhabilem vestimentorum corporis sui rediuiui ex nihilo produxerat. Itaque angelo, licet ex materia inhabili sibi figuram vestis externam formanti, non tamen competere creationem secundam, sed Christo illam recte tribui, manifestum est. Sed hoc quoque notandum est, quæcunque materia est inhabilis, habitatione virium humanarum, eam non necessario esse inhabilem respectu virium angelorum, dum *hi robore et potentia hominibus maiores* sunt 2. Petr. II. 11. Itaque nec penes angelum creatio secunda dici potest, si ex materia, quæ respectu virium humanarum tantum inhabilis est, corpus vel figuram corporis producat; se contrario si Deus in materiam, ex nihilo a se productam, introducat formam entis debiti, ad quam in istam introducendam vires causarum secundarum non sufficiunt, hæc est vera creatio secunda (El. Theol. nat. §. 916. 917.). Addam vnicum. Deus ex materia inhabili non tantum figuram corporis externam, sed ipsum etiam corpus, quoad internam structuram suam artificiosam simul spectatum, creare potest; id quod creatio plantarum et arborum, animantium brutorum et ipsius hominis abunde docet Gen. I. 11. 20. 24. II. 7. Licet vero angelum ex materia quæcunque formare posse figuram corporis (e. g. humani) externam, quæ ipsa quoque sit corpus, in sensus incurrens, non dubitem, ad apparitionibus angelicis a posteriori illud docentibus: de interna tamen corporis structura non æque id exploratum habeo; quæ causa est, cur paulo ante dixerim: *angelum formare posse vestes, certe figuram vestium externam*; etiam si nec hanc formare queat, nisi Deus aut velit, aut permittat. Quantum igitur inter vim Dei atque angeli intersit, facile ex his aliisque est intellectu,

XV.

Neque sententiæ, quam proposui (§. 13.), obstat, quod diuersis *Vnde diuerse*
 habitibus Christus rediuius se conspiciendum præbuerit (§. 10.). *figura vesti-*
 Etenim si habitu adparitionis prioris vti amplius noluit, sub alia figura *mentorum*
 conspiciendum sese præbiturus, procul dubio aut figuram vestium pri- *Christi redi-*
 orum resoluit in materiam priusnam, et ex aere vel quacunque alia *uiui?*
 materia aliarum vestium figuram simili modo formauit, nouæ adpari-
 tioni conuenientium; aut, retenta figuræ vestium priorum materia,
 eandem denuo in aliam, quam voluit, figuram redegit; quorum tamen
 posterius, vt via breuior, præferendum priori videtur. Atque sic facile
 intelliges, qui fieri potuerit, vt Iesus rediuius modo sub hortulani, modo
 sub viatoris, modo sub angeli, modo sub alia figura conspiciendum
 adflectis suis se præberet. Si dicas vero, istam vestimentorum variæ
 figuræ formationem a Christo factam esse miraculis repetitis, sed per
 miraculum Deum non agere, quod modo naturali æque bene fieri po-
 test (El. Theol. nat. §. 337.): hoc ipsum obiectum suppeditare respon-
 sionem, rehero. Nam indecorum fuisset Christo rediuiuo et exalta-
 to, nuditatis regendæ causa ab aliis hominibus vestes petere; quare, cum
 ille modo viaque naturali vestes habere varias æque bene non potuerit,
 locus omnino erat miraculo repetito.

XVI.

Nolim autem interrogari: *qua Christus vestium figura in qualibet* *Qua vestitus*
adparitione usus sit? Non enim omnes atque singulæ a scriptoribus *figura Chri-*
 sacris sic enarratæ fuerunt, vt figuræ vestimentorum indicium certum *stus in quali-*
 sit. Primo loco Christum Mariæ Magdalenæ se conspiciendum præ- *bet adparitio-*
 buisse sub hortulani habitu, supra notatum est (§. 9.). Ac quia pro- *ne usus sit?*
 xima adparitio, qua mulieres gaudebant piæ; etiam fiebat non longe
 a sepulcro Matth. XXII. 8. 9, eundem habitum Christum in illa re-
 tinuisse, probabile est. Id quod dicerem etiam de adparitione, Petro
 seorsim data, si illa statuenda atque huc referenda est; de quo alio
 tempore, si Deus voluerit, disputabo. Similiter notavi supra (§. 9.),
 viatoribus Emaunticis sub viatoris scholaris, vndecim discipulis autem
 eodem die sub spiritus aut angeli figura Christum adparuisse; quod
 poste-

posterius etiam de adparitione, Thomæ causa data præcipue Ioh. XX. 29, sentiendum videtur. Ad mare Genesaret Iesum rediuium a septem discipulis visum fuisse sub forma hominis peregrini, ex eo constat, quod discipuli eum non prius agnoscerent, quam Iohannes e miraculo edito, Iesum præsentem esse, colligeret Ioh. XXI. 6. 7. In maxime solemnem adparitionem, quæ in monte quodam Galilææ continebat Matth. XXII. 16, quam Christus promiserat ante passionem Matth. XXVI. 32, et post resurrectionem Matth. XXII. 7. 10. Marc. XVI. 7, et in qua ille a quingentis fratribus, quin imo pluribus cernebatur simul 1. Cor. XV. 6, in gloria Christum et hinc vestitu candido fulgentique se conspiciendum præbuisse, ex eo est verisimile, quod undecim discipuli, simulac illum conspiciebant, religiosa adoratione illum prosecuti sint Matth. XXII. 17. Quo porro habitu Christus adparuerit Iacobo 1. Cor. XV. 7, tacente Scriptura, nemo dixerit. Denique vestitum Christi, discipulos ad ascensionem suam Hierosolyma educentis Luc. XXIV. 50, extraordinarii nil habuisse, an exinde colligatur recte, quod extraordinaria oculos hominum ad se rapiant, Christus vero rediuius non omni populo ἐμφανῆς fieri voluerit A&. X. 40. 41, iudicandum Lectori relinquo.

XVII.

Vbi manserint vestimenta Christi rediuiui, et in cælum ascendentis, tandem factum sit? Scilicet ta Christi postrema?

Denique e superioribus nunc facile est intellectu, quid de vestibus Christi rediuiui, et in cælum ascendentis, tandem factum sit? Scilicet cum discipuli eum viuum in cælum eleuari viderent Luc. XXIV. 51. A&. I. 9, vestibus corpus eius tectum erat (§. 9). Quia autem in beatorum sede, quam petebat, nullis ei vestibus, neque sui, neque aliorum causa, opus erat (§. 4), nube a conspectu discipulorum tectus A&. I. 9, et supra atmosphæram nostram eleuatus, vestimenta, quibus indutus conspectus fuerat, in materiam priorem resoluit, sicque glorioso corpore nudus in beatorum sedem contendit. Neque sic mirum videri debet, quod Eliæ, in cælum eandemque beatorum sedem proficiscenti, pallium exciderit 2. Reg. II. 13, Christo non item. Pallium enim Eliæ erat naturale, ex pellibus belluarum confectum 2. Reg. I. 8. coll. 1. Reg. XIX. 13. 19, adeoque pertinebat ad terram. Vestes Christi rediuiui autem, et in cælum ascendentis, cum naturales non essent, a Chri-

a Christo adscendente in aura modo inuisibili in aerem, vel aliam quamcunque materiam tenuem resolutæ fuerunt, ex qua illas ad tempus composuerat.

XVIII.

Nobis igitur cum Christi adscendentis vestes non æque, ac Elisæ *Morale.* olim pallium Elisæ in calum eleuati, supersint, cumque, si supersissent, tantum tamen abesset, vt vtilitatem vllam menti salutis cupidæ crearent, vt verendum esset quam maxime, ne superstitionis ansam inde mentes hominum peruersæ arriperent: hoc agamus potius, vt *pallii iustitiæ atque vestimentorum salutis*, quæ tota satisfactione sua nobis Christus parauit Ies. LXI. 10, compotes reddamus. His enim per fidem veram viuamque ornati si coram Deo compareamus, probrosa nuditas peccatorum nostrorum non cernetur, *albisque* potius induemur *vestibus*, cum Iesus nomina nostra coram patre suo et angelis eius confessurus est Apoc. III. 18. 5.

XIX.

Propositis iam, quæ in suauem resurrectionis Christi recordationem *Candidati* proponere decreueram, ad id, quod caput est rei, et præsentî scriptiõni *academiæ* occasionem dedit, progredior. Quemadmodum gallina pullos, qui satis adoleuisse ipsi videntur, missos facit, vt ipsi sibi prospiciant, et se defendant: ita ill. Gymnasium Wilhelmo-Ernestinum discipulorum decadem,

I. IOH. GVNTHER FRANCKENBERG

Vinariensem,

II. GOTTLIEB EHRENFRIED BENIAM. LAIRITZ

Neo-Marchico-Thuringum,

III. CHRISTIANVM THEOPHILVM KNOBLOCH

Wickerstadiensem,

IV.

IV. IOH. ERNESTVM LVDECVM

Vinariensem,

V. IOH. HENRICVM DANZ

Pfiffelbaco - Vinariensem,

VI. ANTON. IVSTVM FRIDER. SCHMIDT

Vinariensem,

VII. GVILIELMVM FRIDER. WEISE,

Fluhrstadio - Vinariensem,

VIII. IOH. CHRISTIANVM MAEMPEL

Ilmenauensem,

IX. GOTTLIEB DAVID TRAVTERMANN

Heisdorffio - Vinariensem,

X. IOH. ERNESTVM RECK

Apoldanum,

postquam illi liberalibus disciplinis, quoad fieri potuit, bene innutriti, et ad superiora studiorum genera præparati fuerunt, e sinu suo ad academias proxime dimittet. Enim vero priusquam illi Musas nostras valere iubeant, profectuum suorum specimina nouissima*) edere, studiis-

*) Dico *novissima*, quia multi eorum iam olim vires suas, declamando coram panegyri, periclitati sunt. Id quod de quarto et quinto ex *Comment. nostræ de adplicatione methodi scientif. ad Theol. Reuel. Spec. III*, de septimo ex eiusdem *Comment. Spec. IV*, de decimo ex illius *Specim. VI*, de tertio ac sexto ex *Specim. II. dubiorum de conuersione hominis discussorum* est in promptu.

studiisque scholasticis, publice declamando, manum ultimam imponere, sicque, quid patriæ olim ab ingenio et solertia eorum expectandum sit, significare, gestiunt. Quare cum oratores nostros scholasticos aliquoties iam ad illustrandas leges Lycurgi, legislatoris Spartanorum antiquissimi ac celeberrimi, duxi, in præsentia quoque alias matrimoniales, alias funebres, quas Nic. Cragius de Republ. Lacedæmoniorum l. 3. tab. 1. et 4. ex monumentis veterum magno cum studio col-^{et argumenta} lectas dedit, illustrari declamando, non alienum visum est. Quo sic ^{declamatio-}num.

PRIMVS quidem generatim de gloria bonorum legislatorum disputabit; deinceps, vero

SECUNDVS exponet legem: *Vxores ducantur raptu;*

TERTIVS hanc: *Matrimonia contrahantur tempore legitimo;*

QVARTVS hanc: *Virgines sine dote dentur nuptum;*

QVINTVS hanc: *Qui tres genuerit liberos a custodia munere liber sit, qui quatuor, ab omnibus oneribus;*

SEXTVS hanc: *Vnam tantum uxorem Spartanus ducat;*

SEPTIMVS hanc: *In urbe mortuos sepelire iuxta templa, fas sit;*

OCTAVVS hanc: *Cum mortuo nil inhumetur;*

NONVS hanc: *Eiulatus non audiatur publice, et luctus undecim diebus finiatur;*

DECIMVS denique hanc: *Monumenta inscripta, nisi qui in bello occubuerint, aut honestæ femine, non habeant;* ita quidem, ut octavus carmine Teutonico, primus fermone Gallico, secundus Germanico, sextus Italico, decimus Græco, reliqui Latino utantur, utque simul septimus pro percepto mense gratiæ principalis beneficio suo et tertii quintique nomine gratias agat humillimas, postremus vero nomine omnium Mæcenates, Præceptores, condiscipulos valere iubeat.

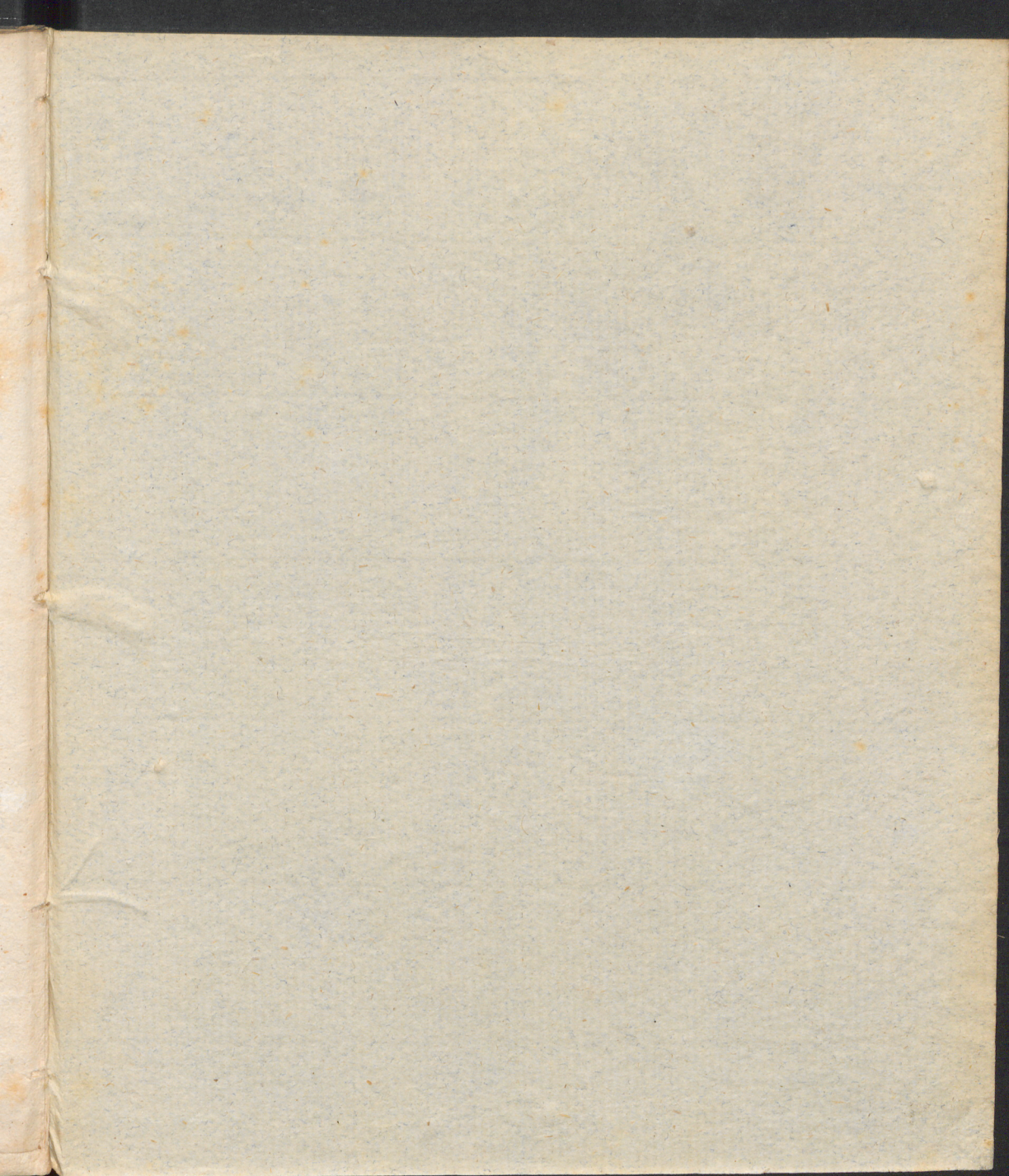
XX.

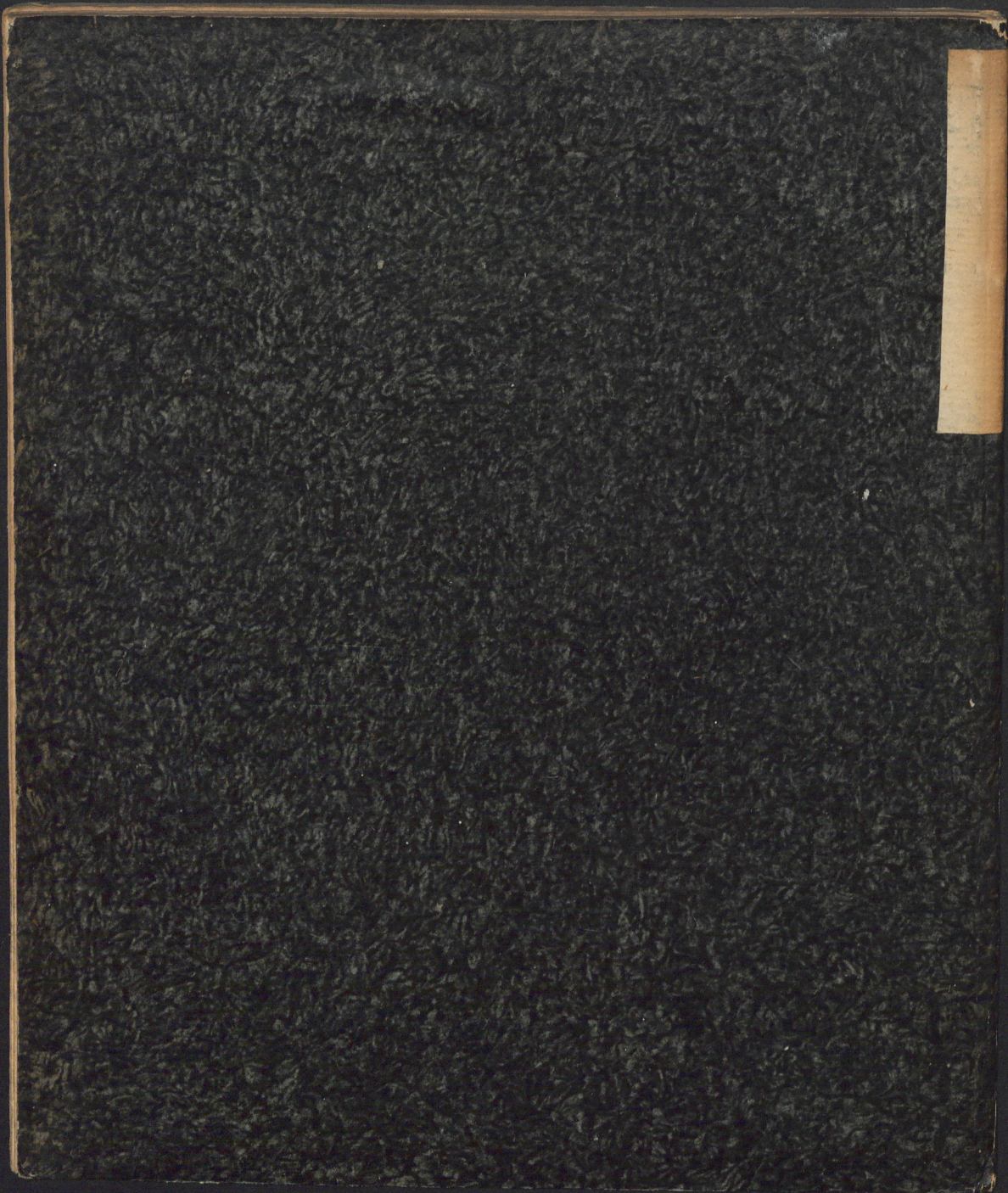
*Inuitatio**cum voto.*

Itaque meum nunc est, ILLVSTRES SVMMORVM COLLE-
GIORVM PRAESIDES ET OPTIMATES reliquos, EPHORVM
VICARIVM SVMME REVERENDVM, omnesque alios CON-
SVLTISSIMOS, EXPERIENTISSIMOS, MAXIME et PLV-
RIMVM REVERENDOS, NOBILISSIMOS, AMPLISSIMOS,
DOCTISSIMOS VIROS, Musarum Patronos atque Fautores, ro-
gare, vt, missis paulisper negotiis grauioribus, solemnitati huic
scholasticae interesse, et operam audiendi oratoribus nostris cras post
horam VIII. matutinam dare, dignentur; quod vt faciant, rogo et
obsecro obseruantissime, amicissime. Vos autem, Candidati Acade-
miae Optimi, nouissima voce compello hortorque, vt finem studio-
rum scholasticorum initium auspicatum academicorum, eorumque
grauiorum, facientes, faciatis, quantum poteritis, vt thesaurus eru-
ditionis colligendus aliquando Parentibus, Cognatisque Vestris gau-
dio, patriae vtilitati, Vobis ipsis autem saluti sit; id quod fiet,
duce pietate, comite virtute. Faxit Deus feliciter!

P. P. VINARIAE DIE VIII. APRIL. MDCCLV.

DE VESTITV CHRISTI REDIVIVI MEDITATIO.

XX.

Inuitat:

cum voto.

meum nunc est, ILLUSTRES SVMMORVM COLLE-
RAESIDES ET OPTIMATES reliquos, EPHORVM
SVMME REVERENDVM, omnesque alios CON-
EXPERIENTISSIMOS, MAXIME et PLV-
RENDOS, NOBILISSIMOS, AMPLISSIMOS,
DOCTISSIMOS, Musarum Patronos atque Fautores, ro-
gare, ut in his negotiis grauioribus, solemnitati huic
scholasticæ operam audiendi oratoribus nostris cras post
horam VI. huiusmodi, dignentur; quod vt faciant, rogo et
obsecro obsecro obsecro. Vos autem, Candidati Acade-
miæ Optimi, compello hortorque, vt finem studio-
rum scholasticæ inspicatum academicorum, eorumque
grauiorum, faciat quantum poteritis, vt thesaurus eru-
ditionis colligendus, etiam in his, Cognatisque Vestrīs gau-
dio, patriæ utilitati, et vobis, autem saluti sit; id quod fiet,
duce pietate, Faxit Deus feliciter!

P. P. VINARIAE

APRIL. MDCCLV.

